

Met CAE geen rendabele melkgeitenhouderij

Tekst: Herman Scholten GD – Foto's: GD

CAE komt toch nog op veel bedrijven voor, constateert de GD. Voor de dieren is het een heel vervelende ziekte, maar voor de geitenhouder evenzo. De economische gevolgen voor een bedrijf dat dieren heeft met CAE zijn groot. Een rendabele melkgeitenhouderij is met een CAE-besmetting niet mogelijk.

Caprine arthritis encefalitis (CAE) is een aandoening die wordt gekenmerkt door een langzaam voortschrijdende vermagering, dalende melkproductie en sterfte. De besmette dieren worden geleidelijk dor in de vacht en kunnen afwijkingen hebben aan gewrichten, uier, longen en centraal zenuwstelsel. De aandoening wordt veroorzaakt door een virus.

Gewrichten

Bij geiten treden vooral gewrichtsontstekingen op. Dit kunnen alle gewrichten en peescheden zijn maar vooral de voorknieën zijn bij geiten vaak verdikt en overvuld. Dergelijke geiten gaan steeds moeilijker lopen en liggen veel, waardoor ook de klauwen niet meer slijten. Niet alle verdikte voorknieën worden veroorzaakt door het CAE-virus. Bij geiten die vaak op de voorknieën liggen bij het vreten kan door irritatie de voorknie ook verdikt raken.

Uier

Ook de uier wordt bij geiten vaak aangetast. Een aantasting door het CAE-virus leidt niet tot het typische beeld van uierontsteking zoals wij dat kennen van andere mastitisverwekkers. De uier wordt namelijk niet warm en dik en er zijn geen veranderingen in de melk te zien. Het uierweefsel droogt als het ware op, verhardt en de melkproductie loopt terug. Het is een onherstelbaar proces en geiten in het eindstadium zetten zich helemaal droog. Zogende lammeren bij deze geiten krijgen dus onvoldoende melk binnen en willen niet groeien.

Longen

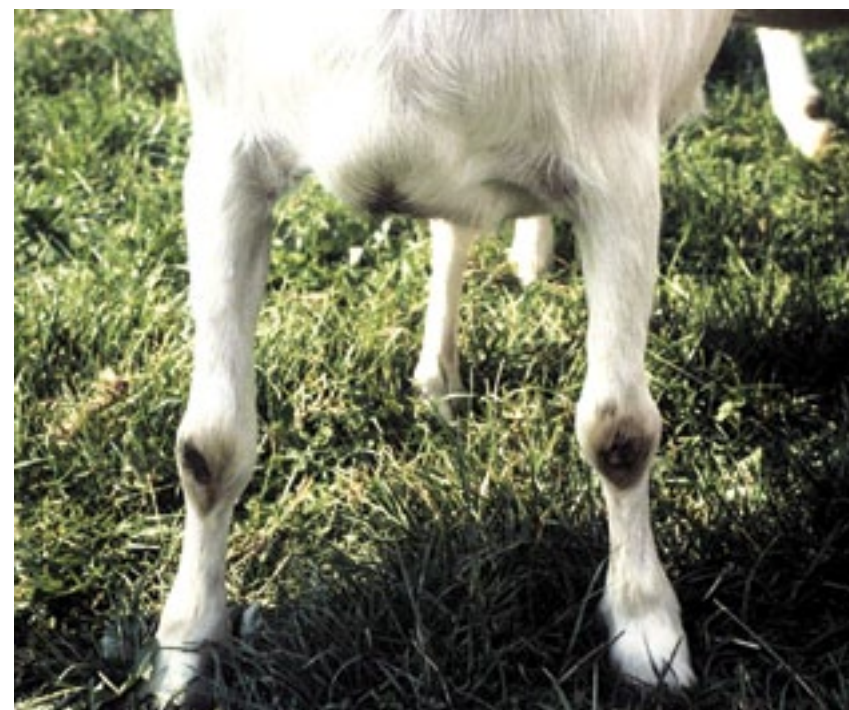
Het maedi-visna- of zwoegerziektevirus bij schapen is vergelijkbaar met het CAE-virus bij geiten. Terwijl bij schapen vooral de longen worden aangedaan door het *maedi-visna* virus, zien we bij geiten met CAE veel minder een aantasting van de longen. De ademhaling kan versneld zijn en na inspanning zijn deze geiten snel moe.

Centraal zenuwstelsel

Het CAE-virus kan ook de hersenen aantasten. Dit is vooral opvallend bij jonge geiten tot een leeftijd van één jaar. Vaak zien wij een voortschrijdende verlamming van de achterhand. Deze verlamming kan ondanks goede zorg steeds erger worden en uiteindelijk tot de dood leiden.

Het virus

Het CAE-virus behoort evenals het zwoegerziektevirus tot de groep lentivirussen. Infectie met dit type virus wordt onder andere gekenmerkt door een lange incubatieperiode. Het virus kan zich in witte bloedcellen inbouwen zonder herkend te worden door het afweermechanisme van het lichaam. Het virus is wel aanwezig, maar er worden geen afweerstoffen gevormd. Dit mechanisme wordt ook wel het 'paard van Troje' genoemd. Door verminderde afweer, stress en nog onbekende factoren kan het virus actief worden. Besmetting kan plaatsvinden via de melk, biest en vooral door de uitademingslucht van besmette dieren. Ook kan een besmetting worden overgebracht door gereedschappen, laarzen, personen en vee-

Verdikte en overvulde gewrichten in de voorknieën kunnen wijzen op CAE.

wagens. Geiten kunnen met CAE besmet zijn zonder klinische verschijnselen te vertonen. Uiteindelijk sterven de dieren aan CAE. Er bestaat geen medicatie voor deze ziekte, waardoor besmette dieren na een lang ziekteproces langzaam zullen verslechteren en sterven. Bij deze langzaam verloopende virusinfectie treden de klinische verschijnselen bij een gedeelte van de dieren pas zo laat op dat ze al van ouderdom zijn gestorven of al vervangen zijn vanwege bijvoorbeeld een te lage melkproductie.

Welzijn en economie

CAE komt in Nederland nog op erg veel bedrijven voor en veroorzaakt belangrijke economische schade op melkgeitenbedrijven. Er zijn gevallen bekend dat de melkproductie na verloop van tijd met enkele honderden liters per geit per jaar daalde. Niet alleen de verlaagde melkproductie geeft economische verliezen; het vervangingspercentage op bedrijven die besmet zijn wordt verhoogd, de dierenartskosten stijgen en de vatbaarheid voor andere infecties neemt toe. Ook het welzijn van aangetaste geiten komt onder druk te staan. Op melkgeitenbedrijven met vaak een hoge bezetting kan het percentage besmette dieren erg hoog zijn. Een duurzame melkgeitenhouderij en een CAE-infectie gaan niet samen.

Bestrijding

Op basis van klinische verschijnselen kan sprake zijn van een verdenking van een CAE-

besmetting en met bloedonderzoek kan de verdenking worden bevestigd. Preventie door vaccinatie is niet mogelijk. Moederloze opfok van lammeren kan de verspreiding van het virus beperken. Sinds 1989 kennen wij in Nederland een georganiseerde CAE-bestrijding. Een belangrijke voorwaarde is dat dieren van bedrijven die de 'vrij-status' hebben geen contact mogen hebben met niet-vrije dieren. Een gesloten bedrijfsvoering en strikte hygiëne maken de kans op insleep van het virus erg klein. Op bedrijven die al langer vrij zijn, worden om de twee jaar de geiten onderzocht op antistoffen tegen CAE volgens het steekproefmodel. Bij een gunstig resultaat wordt de vrij-status met twee jaar verlengd. De vrij-status kan ook worden verkregen door aankoop van gecertificeerde bedrijven. Heeft u belangstelling om deel te nemen aan de georganiseerde bestrijding van CAE, dan kunt u zich schriftelijk opgeven bij de GD. Het beste kunt u eerst advies inwinnen bij de kleine herkauwers specialisten van de GD. De aanpak op grote bedrijven vraagt om maatwerk.

Contact

Heeft u nog vragen naar aanleiding van dit onderwerp, neem dan gerust contact op met de GD via uw contactpersoon of door te bellen met 0900-1770.